www.svoboda-news.com

Published and distributed under permit (No. 761), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXIX, ЧИСЛО 36. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., ПОНЕДІЛОК, 14-го ЛЮТОГО, 1921. — VOL. XXIX, No. 36. JERSEY CITY, N. J., MONDAY, FEBRUARY 14, 1921. — THREE CENTS

Конґрес має розвести слідство над справою Берґдола.

ВАШІНҐТОН, 10. лютого. — Військовий комітет палати послів постановив розвести слідство над тим, як філадельфійський міліонер Гровер Клівленд Берґдол утік перед військовою стороженю і як він найшовся в Німеччині.

Комітет приняв сю постанову вислухавши наперед окружного прокуратора з Філадельфії, котрий казав, що слідство, переведене ним, не дає жадної основи до підозріння, що хтонебудь з міністерством війни брав яку небудь участь в утечі Берґдола.

АМЕРИКАНСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ПРОТИ ВУГЛЕВОГО ЗАКОНА.

ВАШІНҐТОН, 10. лютого. — Промовляючи іменем Американської Федерації Праці перед комітетом сенату, президент сеї організації Гомперс заявив, що Американська Федерація Праці противиться пропонованому законови про нормоване торговлі вугля, бо такі закони американські суди усе лише так пояснюють, що вони шкодять робітникам, а не тим, проти кого вони звернені. Внескодавець того законопроєкту казав, що вуглеві компанії допускаються гуртовного рабунку на суспільности. Коли комітет сенату зажадав від товариства властителів копалень, щоби воно предложило протокол засідання дирекції товариства, на котрім говорилося про ціни вугля, показалося, що адвокати товариства сиділи дві ночі над тими протоколами і знищили все, що моглоб пошкодити вуглевим предприємцям.

ЗАМКНЕНО НЮЙОРСЬКИЙ ПОРТ, ЩОБИ БОРОТИСЯ ПРОТИ ТИФУ.

НЮ ЙОРК, 11. лютого. — Др. Ковплєнд, комішенер здоровля для міста Ню Йорку, подав до відома, що нюйорський порт замикається для іміґрації щоби охоронити народ Америки перед розширенням страшних пошестий, що ширяться з Европи через іміґрацію. Серед іміґрантів, що приїхали учора, найдено знов двох хорих на тиф. Уряд здоровля думає переводити строгу контролю над усіми пасажирами, без огляду на те, котрою клясою приїзджають.

ЗЕЛІЗНИЧІ ЮНІЇ ГОДЯТЬСЯ НА СЛУШНЕ ОБНИЖЕННЄ ЗАПЛАТИ:

ШІКАҐО, 11. лютого. — Предсідатель зелізничих юній, зорґанізованих в Американській Федерації Праці в котрих є яких півтора міліона членів, повідомив федеральну раду праці, що зелізничі юнії годяться на слушне обниженне заплати. Про те, яке обниженє є слушним, мають рішати умови межи властителями зелізниць та робітничими юніями. Головна річ, на його думку, в тім, щоби робітники говорили через представителів своїх організацій, на котрих капіталісти не малиб впливу, подібно, як робітники не мають впливу на установлєнне тих, що говорять іменем капіталістів.

„СПЛЯЧА ХОРОБА НЕ ЕПІДЕМІЯ".

НЮ ЙОРК, 11. лютого. — Др. Ковплєнд, нюйорський комішенер здоровля, успокоює публику, що спляча хороба не епідемією і що через те нема чого боятися, що число хорих зросте. Вчера було в Ню Йорку чотири нові случаї сеї хороби. Один хорий помер.

ЩЕ БІЛЬШЕ ВІЙСКА ПІСЛАНО НА МІСЦЕ СТРІТКАРОВОГО СТРАЙКУ.

ОЛБАНІ, (Ню Йорк), 11-го лютого. — В цілій околици в котрій уже майже два тижні ведеться стрітковий страйк, впав глибокий сніг, котрий ще більше утруднює компанії удержувати рух на своїх лініях. До того в ночі поперериваню електричні проводи в ріжних місцях міста, так що компанія ніяк не могла нині привернути руху. До міста Трой прислано ще більше стейтової міліції на поміч тій, котру прислано два дні тому.

ВЛАСТИТЕЛЬ ГАЗЕТ ЖАДАЄ СУДОМ ЗДЕРЖАННЯ ПОЗИЧОК ЧУЖИМ ДЕРЖАВАМ.

ВАШІНҐТОН, 11. лютого. — Віліем Рендолф Герст, властитель богатьох газет, вніс яко горожанин проти секретаря (міністра, скарбу Гавстона позов до суду, в котрім домагається від суду, щоби суд заборонив Гавстонови робити з державної каси позички ріжним чужим державам, як Чехословаччині, Франції, Греції, Італії, Ліберії і російському „репрезентантови" Бакметеви. Герст каже, що уряд ще має 419 міліонів долярів, котрі Гавстон хоче розпучити безправно.

ЖІНКИ ПАЧКУЮТЬ ГОРІВКУ.

НЮ ЙОРК, 11. лютого. — Урядники митового уряду поставили вчора перед суд шість жінок, що приїхали на корабли Джіюсеппе Верді. Коли ці жінки виходили з корабля, урядники завважали, що в кождої бедра за широкі, як на будову решти її тіла. Їх задержано і піддано ревізії. Показалося, що під спідними спідницями у них були полотняні мішки, повні фляшок шампану і других дорогих напитків. Митовий суд засудив кожду на 100 долярів кари за кожду перепачковану фляшку горівки, але жінки сльозами виплакали собі знижку 5 долярів від кождої фляшки.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ РЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — СТА СИЛА. — ПИШІТЬ ПО ШПИНИК КНИЖОК ДО ДРУКАРНЯ „СВОБОДИ", 83 ГРАНД СТРІТ, ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

Ноти Українського Уряду Східної Галичини до Аліянтської Найвисшої Ради.

В справі польських насильств на українськім населенню Східної Галичини.

Іменем Української Національної Ради Східної Галичини підношу перед Вами та перед усім культурним світом протест проти безоглядного варваризму, з яким Польща винищує Східну Галичину і її населенне.

Цілий край остає в облозі польських військ, які грабують в українських селах, винищених шестилітньою війною, харчі, рільні плоди, худобу, гроші, одежу, обуву, рільничі знаряди. Селян, що обороняють останки свого майна, польські жовніри часто розстрілюють. До таких військових реквізиций долучуються ще й рабунки, довершувані безчисленними ватагами польських дезертирів, від яких роїться в цілім краю.

Щоби доповнити ту працю польських військ над винищенням краю, цивільні окупаційні власти переводять на українських селах на свою руку систематичні безпощадні реквізиції збіжа. Наслідком того, після цілорічної важкої праці і після жнив, українські селяни в деяких околицях вже тепер починають голодувати. Під зиму не стане збіжа на засів селянських піль.

Анархія і польська самоволя, що обхопили Східну Галичину вже з першим приходом тули польських військ, вдяки, зросла тепер до небувалої міри. Вже досі поруч окупаційних органів, установлених в краю варшавським урядом, урядували польські організації політичні, які зміняли і касували зарядження окупаційних властий або не допускали до виконання тих заряджень і виконували фактичну самовільну владу. Тепер, команди польських фронтових і етапних частин, пороздавали тим польським політичним організаціям і всім польським мущинам по містах, іноді жінкам і дітям, безліч оружей й амуниції, формуючи в той спосіб оружені цивільні відділи. Терор і самоволя тих заружених польських банд, се в теперішню хвилю закон і право для Українців Східної Галичини. Українські селяни, робітники й інтелігенти знова мучаться в польських вязницях. Протиправно і насильно переводиться тими польськими бандами масовий побір українських мущин, нібито до примусових воєнних робіт, а покликаних в той спосіб опісля примешлюється до фронтової військової служби. Українських зелізничих функціонарів вивозять польські власти масово на захід, оставляючи їх родини без някого заосмотрення.

Територія Східної Галичини була від початку світової війни, себто від 1914 року, оперативним тереном безнастанних боїв, ведених з усіх сторін: як російської і австрійської, так німецької і турецької; опісля польської; а тепер знов совєтсько-російської і польської сторони, так, що вона сталась краєм вимикового знищення, голоду, нужди й епідемічних недуг. Користуючись воєнними операціями і під їх претекстом, Польща бажає Східну Галичину і заселюючий її український запід, довести до повної руїни. Не говорячи про інші наслідки того основного знищення, такий стан краю ще більше утруднить спровадженне постійного мира на Сході Европи.

В імя примітивних життєвих прав людини та прав національних, прошу Вас вжити всіх заходів і видати відповідні міри, щоби вже тепер, заки буде вирішене питанне про правнодержавне становище Східної Галичини, був покладений край такій польській адміністрації, якої цілию є повне зруйнованне краю і винищенне заселюючого її українського народу.

Відень, дня 20. вересня, 1920.

Др. Евген Петрушевич, в. р.
Президент Української Національної Ради Східної Галичини.

В справі виключення Польщею української молоді з львівського університету.

Іменем Української Національної Ради позволяю собі предложити Вам отсе домагане українського народу Східної Галичини:

Університет у Львові мав за часів австрійського володіння польсько-український характер, в тім змислі, що побіч польських істнували там і українські катедри (з українською викладною мовою). Тоді також українська молодь мала до нього нічим необмежений доступ.

З кінцем 1918. р. польська окупаційна влада усунула із згаданого університету українські катедри. Одночасно вона заборонила українським студентам доступ до університетських студій у Львові. Від того часу **досі вже два роки під адміністрацією польської окупаційної влади не вільно у львівськім університеті українським професорам учити, а українській молоді вчитися.**

Щоби не оставляти української молоді без науки **Наукове Товариство ім. Шевченка** у Львові, трактоване в науковім світі рівно з науковими академіями наук, зорґанізувало у вересні, 1919, при помочі кваліфікованих наукових сил (професорів і доцентів університетів) приватні університетські курси, одначе польська окупаційна влада зоборонила їх. Також з кінцем 1919. р. не дозволила вона на уладженне таких самих курсів **„Українському Товариству популярних університетських викладів ім. Петра Могили"**, а вкінци, коли відмовила такого дозволу український культурно-церковний інституції **„Ставропигійському Братству"** у Львові, польська жандармерія силою не допустила до уладження першого наукового викладу, заповідженого згаданою інституцією.

Таким чином около 2000 українських університетських студентів на своїй національній території не може ні на публичнім університеті у Львові, удержуваним гроші українського народу, ні взагалі користуватись наукою. Такими мірами польської окупаційної влади утруднено розвиток української культури, спинено ширіст української інтелігенції. Зате створюється в краю верства людий, які не могли покінчити свого образованя, позбавлених можности праці, (Поляки навіть на низші урядові місця Українців не приймають), засуджених на муки і наслідки бездільности, матеріяльно не заосмотрених. Се ще більше ускладнює вже і так невиносимі господарські, суспільні і національні відносини в Східній Галичині.

Отсе наближається вже третій рік, в якім українські студенти у Львові мали би бути виключені від університетської науки.

Тимто прошу видати відповідні зарядженя, щоби українській університетській молоді в Східній Галичині вільно було вчитися.

Лондон, 25. вересня, 1920.

Др. Евген Петрушевич, в. р.
Президент Української Національної Ради Східної Галичини.

В справі українського повстання у Східній Галичині.

В ноті з дня 20. серпня, 1920, дозволив я собі звернути Вашу увагу на невиносимий режім польської окупаційної влади у Східній Галичині. Цілию того режіму є не тільки здавленне всякого українського життя але й повне фізичне і матеріяльне винищенне українського народу, заселюючого ту країну.

Наслідком невиносимих умов, витворених таким польським режімом, а зокрема наслідком постійного рабовання селянського майна в цілій країні, систематичної кольонізації великих посілостий, виняття Українців зпід справа, арештовання, самовільних розстрілів польськими жовнірами, нівечення всіх українських культурних і господарських добутків та давлення всякої прояви українського національного життя, — **вибухло елементарно в південній части Східної Галичини дня 21. серпня, 1920, повстанне Українців проти польської окупаційної влади.** Українці повстанці в тім дни обсадили зелізничий шлях Стрий-Лавочне і Стрий-Станиславів та заняли сумежні з тими шляхами повіти: Стрий, Сколе, Долина, Калуш, спрямувавши свої головні сили на нафтову область Дрогобича і Борислава.

В занятих областях українські повстанці привернули українську владу, покликаючи до життя давні органи східно-галицького правительства, установлені ним перед польською окупацією, яке населенне привитало з одушевленнєм. Повстанне поширюється з дня на день.

Згадане повстанне має чисто національно-політичний характер і не остає в ніяким звязку з воєнними операціями на польсько-російські фронті. Воно є тільки самооборонною українського народу перед екстремацією (винищенням), яку проводить супроти нього Польща. Цілий повстанців є скинути ярмо руїнної польської адміністрації і привернути давню від нікого незалежну, самостійну українську владу.

Щоби оборонити край і його населенне перед повною руїною і спинити дальший проліф крови, прошу Вас спричинити:

1. Щоби признана була негайно державна самостійність Східної Галичини.

2. Щоби вже до того часу привернена була влада східно-галицького Уряду, реституована вже фактично в південній части Східної Галичини і йому доручена була адміністрація Східної Галичини. Тільки той Уряд і Українська Національна Рада, яко державний орган, які опираються на волю і силу переважаючої більшости населення Східної Галичини, вспіє привернути лад і спокій та нормальні відносини в краю в інтересі цілого населення, без ріжниці віри і національности.

Відень, дня 26. серпня, 1920.

Др. Евген Петрушевич, в. р.
Президент Української Національної Ради Східної Галичини.

ПОТОПА ПІДРОБЛЕНИХ ПАПЕРОВИХ ГРОШИЙ В ЕВРОПІ.

БЕРН, столиця Швайцарії, 11. лютого. — Континентальні банки в останніх часах мають клопоти з підробленими банкнотами. Особливо богато є підроблених гроший з нових держав, особливо з Чехословаччини, Югославії і Польщі.

Польські 1000-марківки, котрі вартують лиш $1.20, також підробляють і перепачковують до Швайцарії.

В Німеччині, в місті Вісбаден викрито фабрику фалшивих банкнотів з готовим виробом на 20 міліонів марок.

ПРЕЗИДЕНТ ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА, 9. лютого. — Польський „сейм" ухвалив приняти про вибір польського президента, якого вибирає „сейм" разом із „сенатом".

Президент мусить бути уродженцем Польщі; мусить бути римсько-католицької релігії; мусить мати бодай 40 літ. Його урядоване триває 7 літ.

Конституція приписує, що він не може бути командантом армії, як се є в Польщі тепер.

Большевики підписали мир з Польщею.

ДНЯ 10. ЛЮТОГО ОБІ СТОРОНИ ПІДПИСАЛИ МИРОВИЙ ДОГОВІР В РИЗІ.

ГЕЛСІНҐФОРС, столиця Фінляндії, 11. лютого. — Мировий договір між совєтською Росією і Польщею підписано вчера в Ризі, столиці Латвії.

Доносить про се бездротна депеша з Москви, яку одержано тут сьогодня.

Вступний мир був підписаний дня 2. жовтня, 1920, а з того часу дальші переговори тягнулись майже 4 місяці до осягнення повного мира.

Франція хоче вести політичну пропаґанду в Америці.

ФРАНЦУЗИ ХОТІЛИ БИ ПРЕДСТАВИТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ СВОЄ СТАНОВИЩЕ В МІЖНАРОДНІЙ ПОЛІТИЦІ.

ПАРИЖ, 11. лютого. — Французьке правительство дуже хотіло би обзнакомити лідерів нового американського правительства з французьким поглядом на міжнародню політику. Воно досі переконане, що нова американська адміністрація, яка обійме власть 4. марта с. р., не є доволі обзнакомлена з французькими поглядами на заграничні справи.

Французи передівсім раді би сказати Американцям, що без їх помочі і спочування годі буде полагодити справу воєнного відшкодовання й інших справ, які калькулять тепер мир в Европі.

Французи жалують, що Американці усунулись в останньому часі від мирових пересправ, бо гадають, що без американської помочі годі буде змусити Німеччину платити таке відшкодованнє, якого хоче французьке правительство.

Диятого премієр Брієн в останніх днях вислав до французького амбасадора в Парижі, Жюсранда, алярмуючі кабелеграми, щоби зачав пропаґанду в Злучених Державах для вияснення перед американським народом становища Франції до ріжних міжнародніх справ теперішньої хвилі.

Є також гадки, щоби до Америки приїхав який видний представник Франції, навіть подають імя президента Франції Мільрана, для здобуття симпатій нової американської адміністрації і усього американського народу для французької заграничної політики.

ЗРІСТ СПЛЯЧОЇ ХОРОБИ.

НЮ ЙОРК, 10. лютого. — Комішенер здоровля для міста Ню Йорку сповіщає, що в місті зявилися чотири нові случаї сплячої хороби. Від сеї хороби померла одна хора.

Комішенер видав рівночасно осторогу перед сплячою хоробою. Він каже, що вона поширюється в такий самий спосіб, як інфлюенца, і тому радить бути дуже осторожним щодо пчихання, кашляння та сльовуваня в публичних місцях. Хто пильує хорого на сю хороби, повинен вистерігатися, щоби не заразитися виділинами хорого з носа та горла. Уста та ніс хорого треба стерегти так, щоби ніхто не заразився. Так як в підземних зелізницях та стрітках можуть бути люди, хорі, на сплячу хоробу, то лікар радить кождому вимити лице, ніс і руки милом по кождій подорожі. Те саме треба робити по кождим разом, як хто верне з набитого людьми місця.

ПРИ РАБУНКУ ГОРІВКИ ПОГИБЛО ДВОХ ЛЮДИЙ.

В наслідок бійки, яка вивязалася при рабунку автомобілевого воза, наладованого горівкою, погибло двох людий. Пригода лучилася в четвер о годині 8-ій вечером, коло Монмаут Джанкшен, Ню Джерзі. З Нюарку до Філядельфії їхав сильний трак, наладований 25 бочками горівки. Як шофери їхали два робітники, один білий, другий чорний. За ними їхали звичайним автомобілем властителі горівки: Лев і Петро Саламандра та Барнаба, усі з Трентону. Як оба автомобілі опинилися коло острого скруту не далеко від Кінґстона, до них підїхав великий автомобіль, з нього вискочило чотирох узброєних людий. Вони задержали трак і казали шоферам пересісти до автомобіля, що їхав за ними з властителями горівки. Два розбишаки сіли на трак і поїхали в напрямі до Ню Брянсвик. Два другі бандити всіли до автомобіля властителів і казали їм їхати в другім напрямі. Коли автомобіль заїхав в ліс, розбишаки задержали автомобіль і казали всім висідати. Дехто з них почав утікати. Розбишаки почали стріляти до утікаючих. Вивязалася бійка. Підчас неї розбишаки вбили Льва Саламандру та Барнабу та тяжко побили Петра Саламандру.

Шофери траку утекли щасливо в ліс, а звідти дісталися на одну фарму і тут телефоном повідомили поліцію міста Ню Брансвик. Поліція застала одного розбишаку з кулею в правім оці, умираючого від рани під траком

ПОХОРОН КРАПОТКІНА.

ЛОНДОН, 11. лютого. (Жидівська телеграфічна аґенція). — Російські совєтські власти роблять спеціяльні приготовання для похорону покійного князя Петра Крапоткіна, котрий недавно помер, як се сповістила бездротна депеша з Москви.

Похорон відбудеться в сю неділю.

БОРОТЬБА В ЯПОНІЇ ЗА РОЗОРУЖЕННЄ НА МОРІ.

ТОКІО, столиця Японії, 10. лютого. — Резолюція посла Юкіо Озакі в парляменті, щоби обмежити морські зоруження, упала, але боротьба за розоруженне на морі ведеться дальше.

Преса підпирає посла Озакі, кажучи, що розоружене спасе країн від нарід перед фінансовим упадком.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES.
Three cents the copy.
One year ..... $ 7.00
Six months ..... $ 3.75
Three months ..... $ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.
One year $10.00
Six months ..... $ 5.00
Three months ..... $ 2.75
By mail, Prepaid.

ПЕРЕДПЛАТА.
Поодиноке число три центи.
На рік ..... $ 7.00
На пів року ..... $ 3.75
На три місяці ..... $ 2.00
В Джерси Сити і заграницею.
На рік $10.00
На пів року ..... $ 5.00
На три місяці ..... $ 2.75
Почтові, оплачено.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J

Телефон Адміністрації і Редакції — 498 Montgomery.
Телефон гол. канцелярії Укр. Народного Союза — 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

Передплату найлішше висилати на почтовий або експресовий мані-ордер який належить залучити до листа, оставляючи собі відтинок як посвідку. Такого листа не треба реджіструвати а вистарчить 2-центова марка. Пересилаючи паперові гроші, треба конечно такий лист зареджіструвати. Пересилаючи почтові марки замісць гроший, треба їх добре обвинути в папір, щоби у вохні дні не зліпились в дорозі.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order. а не банкнотами. При виміні числить 15 центів від кождого канадійського паперового доляра.

Всі листи адресувати:
"SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ!

ОРГАНІЗУЙТЕСЬ ДЛЯ НЕСЕННЯ ПОМОЧІ СТАРОМУ КРАЄВИ!

ВІДСИЛАЙТЕ ЗБІРКИ СЕЙЧАС, І РАТУЙТЕ ГОЛОДНИХ, ХОРИХ, ВДІВ І СИРІТ!

ПОДАВАЙТЕ ДО ВІДОМА ЧЕРЕЗ ГАЗЕТИ, ЩО ВАША ГРОМАДА ЗРОБИЛА ДЛЯ РАНТУНКУ РІДНОГО КРАЮ!

ДАЙМО ЇМ НАУКУ!

(Надіслана стаття).

Польська нахабність навіть тут, в Америці, переходить уже поза всякі межі терпливости навіть тяжко-думаючого і рибячокровного Українця. Перед нами лежить такий друк:

DO KONSULATU GENERALNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
w Nowym Yorku

Proszę o wydanie mi ..... oświadczam, iż należąc do narodowośći polskiej, urodziłem się w ..... dnia ..... **uważam się za obywatela polskiego** i poddaję się wszelkim przepisom oraz zarządzeniom, jakie były, są i będą przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej dla obywateli pilskich wydane, nie wyłączając obowiązku służby wojskowej czynnej i w rezerwie, do której powołany być mogę. Obywatelstwo cudzoziemskie przyjmę jedynie za zezwoleniem Rządu Polskiego.

Oświadczam również, jako wiadome mi jest, iż ze względu na dotychczasowe nieuregulowanie sprawy przynależności państwowej Rzeczypospolitej Polskiej otrzymanie ..... nie zwalnia mnie od dopełnienia formalności, które w drodze układów międzypaństwowych w przyszłości ustalone być mogą.

..... dnia .....

Знаєте, що то є? — Се є заява, яку має підписувати кождий галицький Українець, що хоче в польським конзуляті дістати пашпорт на поворот до Галичини. В тій декларації кождий такий Українець має заявити: 1) що він є Поляк, 2) що він признає себе за горожанина (підданого) Польщи, 3) що буде служити при польськім войску, 4) що ніколи не покине польського підданства.

Отсе є остання безличність, що переходить уже межі всього, що собі позволюють ту, на землі Вашингтона, супроти нашого народу уряди бандитської організації, званої Річпосполитою Польською! Польські конзуляти користають з того, що українська місія в Вашингтоні втратила право видавати пашпорти до Галичини, а богато людий хоче вертати до краю — і кажуть тепер нашим людям підписувати такі нікчемні декларації. Хто хоче їхати з польським пашпортом до Галичини, **має запродати свою душу і своє житте Польщі!** Має йти битись і вмирати за ту саму кровожадну, розбишацьку Польщу, що розпинає нашу Галичину, що розстрілює тисячі наших людий, що мучить наш нарід пекольними муками! — Отсе є діявольська наруга над нашим народом, що їй другої нема рівної у світі.

Американські Українці! За що має Вас та сволоч з польських конзулятів? За безчесних рабів! За безсловесну худобу! За своє панщиняне бидло!

Так, браття! Вони мають Вас за рабів, за худобу, за бидло! Бо до вольних **горожан, до людий,** вони не посміли би звертатись з жаданням такої декларації. Але вони думають собі: „Дурний Русин підпише і чортови декларацію, аби тільки поїхати до свого старого леговиска! От худоба!" — Так, браття! осьтака є ляцька думка, коли тичуть нашому чоловікови до підпису отсю декларацію.

А чому то так? — Бо ми самі тому завинили. Коли укр. місія мала право виставляти пашпорти, то Українці досі мже собою жерлись і протестували, доки сего права не втратили. І Вашингтон скасував його. А може хто впімнувся за тим? Де там! Не оден з нас вміє прийти на віче і лаяти всіх других Українців та розбивати укр. роботу, але тепер чужим гнеєм в чотири догибелі, але до чужого не сміє губи відчинити. Панщиняні душі сидять ще в нас, браття, душі покірного панського бидла! Свого брата налаєм або й набєм, чи треба чи ні, а до чужого нема відваги. Аякже!

Як би ми себе більше шанували, то і та польська сволоч мала би респект перед нами. **Перша заповідь:** Не лізь, брате, до Ляха за нічим! Не йди до польського конзуляту за пашпортом! Нехай він скисне зі своїми пашпортами і деклараціями! Скажете на те: а **де взяти пашпорту?** — В Вашингтоні, в департаменті стейту, в Колбія, та в Вилзона.

Скаже дехто, що то варяцька рада. Не варяцька, але одинока добра і **ведуча до цілі.** Кождий, хто хоче їхати до старого краю (чи зараз чи може аж за кілька місяців) **нехай зараз внесе просьбу до департаменту оф стейт на імя Колбія, або таки просто до самого Вилзона,** щоби вони видали йому пашпорт до Галичини. В тій просьбі треба написати, що неможе дістати [illegible] пашпорту, бо **1)** західно-українська (східно-галицька) республика ще не признана Америкою 2) місії Укр. Республики в Вашингтоні відобрано право давати пашпорти, 3) а Ви польського пашпорту не можете взяти, бо **Ви не є польський горожанин, лиш Українець і горожанин західно-укр. републики,** та не можете підписати декларації, жаданої польським конзулятом, що Ви признаєте над собою власть Польщі і що будете служити в польській армії. До сеї просьби не треба великої фільозофії, а лише кусень паперу і трохи чорнила. Як таких просьб вплине до Вилзона чи Колбі за оден тиждень кількасот, то він мусить щось з тим зробити. Се є перший спосіб, як відповісти на ту ляцьку провокацію.

Поза тим **повинні всі укр. громади і товариства вислати від себе письменний протест в тій справі до Колбія та жадати,** аби Америка або признала знов укр. пашпорти або видавала сама т. зв. „перміти" до Галичини. Всі укр. священики повинні при найблизшій нагоді поучити про сю справу своїх парохіян у церквах і всі „Січи", братства і инші товариства повинні зараз поучити про се своїх членів.

Не гнийМо, браття! Не даваймо Ляхам трактувати нас як бидло! Рушмося! Се-ж не богато труду коштує зробити таке, коли люди в неділю зійдуться до церкви, до Січи чи до иншого товариства! **Пишім зараз до Вашингтону — всі плейзи, всі парафії, всі товариства, всі, хто потребує чи не потребує пашпорту!** Як таких писем вплине до Вашингтону сотки з тисячами підписів, то се буде найкраще поперте для справи визволення Галичини.

Пропаґанда помирення з польським ярмом.

I.

В статті про **переслідування української преси в Галичині** я зазначив, що Поляки, переслідуючи українську пресу, яка стоїть на становищи державної незалежности українського народу Галичини, рівночасно старалися насадити таку українську пресу, яка проповідувала би українському народови Галичини **помирение з польським ярмом.**

В другій половині 1919 р., заявши Східну Галичину, почали вони видавати з тою цілю газетку „Пробій". На редакторадо взяли знаного у Львові Витовта Демянчука, який здавна був на польській службі, видавав перед війною газетку „Руський Селянин", писав у польських газетах проти української політики, служив тайним аґентом у львівській поліції, а також був на російській шпіонській службі. Демянчук ще в молодих літах попав на моральні бездорожа, був кілька разів караний за крадіж і шукаючи способу прожити, продався Полякам для всякої служби проти українського народу. „Пробій" очевидно лаяв українське правительство і писав, що одинокий ратунок для українського народу Галичини згодитись на приналежність до польської держави. Ці виводи Демянчуківської газетки не соромилося польське правительство містити в паризькій пресі як голос „поважних українських кругів".

Одначе „Пробій" і Демянчук мали занадто скомпромітовану марку, щоб могли принести Полякам якусь користь. Тому Поляки перестали видавати „Пробій" і почали оглядатися за иншими людьми, які могли би видавати инші газети.

І в кінці знайшли: письменника Михайла Яцкова і поета Сидора Твердохліба. Під редакцією Твердохліба почав виходити тижневник для селян „Обнова", під редакцією Яцкова щоденник „Рідний Край".

Михайло Яцків — відомий в українській літературі письменник. Деякі його твори справді гарні, одначе инші переняті хоробливою ненавистю до людий. Особливо твори, де Яцків малює **громадянське** життє українського громадянства, відносини в українських інституціях і т. п., повні страшної пересади на некористь українського життя і ненависти до українських діячів. Може бути, що се треба пояснити особливою долею самого Яцкова. Його прогнали з ґімназії за читанє політичних книжок, — як проганяли за се в Галичині богато української молодіжи. Та коли инші все таки спромоглися скінчити ґімназію, університет і здобути собі відповідне соціяльне положенне, Яцків без скінчення ґімназії пішов на урядовця до „Дністра", де остав аж до останніх днів, доки не пішов на польську службу. Очевидно, в „Дністрі" була праця не легка і не найліпше платна, але не тяжша й не гірше платна, як в таких чужих інституціях. Та можливо, що Яцків, який мав письменський талант (хоч не вмів розвинути в добрім напрямі), занадто різко відчував протиставенство між своєю вартістю як письменника і своїм положенем як урядовця „Дністра". Иншого се заставило би напружити всю енерґію, щоб вийти з такого положення. Яцків остав у „Дністрі", робив нелюбу працю і в кождім з новійших творів описував „Дністер" як пекло визиску, а українських діячів як вампірів, які висисають з людий кров.

Сидір Твердохліб написав збірку середних віршів і перекладів з української мови на польську та з польської на українську. Поза тим був початкуючим учителем (т. зв. „суплентом") у ґімназії. Належав до людий, які, замість працювати, нарікали.

І Яцків і Твердохліб удержували весь час товариські зносини з польськими письменниками, журналістами і т. п. І в ріжні часи анонімно пускали при їх помочи в польській пресі ніби-то „критичні" статті про українські справи, — статті, які служили Полякам як оруже проти української політики.

А тепер зовсім пішли на польську службу і видають за польські гроші згадані газети.

Головну вартість для Поляків має „Рідний Край", який виходить щодня і закроєний на поважну політичну газету, на яку можна би покликатися як на вислів української політичної думки, особливо, що видає її відомий український письменник Михайло Яцків.

II.

„Рідний Край" не є редагований так просто „по хрунівськи" (як говорять в Галичині), як був редагований „Руський Селянин" або „Пробій". Ні, він виступає з цілою добре обдуманою політичною програмою, щоб міг справді виглядати як вислів політичної думки, ловити на ту думку хоч якусь часть українського громадянства і служити для Поляків жерелом, на яке вони могли би покликатися перед антантою.

Отже перше всего виступає він під прапором „всеукраїнства". Каже він, що для нього є свята всеукраїнська державна ідея, ідея Соборної України. Ту ідею — виводить він далі — заступає головний отаман Петлюра і його уряд. Для Петлюри і його уряду має „Рідний Край" при кождій нагоді слова найвисшого признання і пошани, вона для нього є символом Соборної України.

Петлюра і його уряд — як відомо — заключили з Польщею договір, яким признали Польщі Східну Галичину, часть Волині, Холмщину і Підляше. Петлюра і його уряд є символом Соборної України, отже треба піддатися їх волі, треба погодитися з їх рішенням, що названі землі мають належати до Польщі.

Ось бачите, якими дорогами „Рідний Край" від Соборної України через Петлюру доходить до проповіди, що український нарід Східної Галичини і инших українських земель, відступлених Петлюрою Польщі, повинен помиритися з польським ярмом.

Дійшовши до сього, „Рідний Край" старається всіми способами згодити українське правительство Галичини.

Се правительство стоїть на становищи, що справа Східної Галичини є справа міжнародня і добивається, щоб антанта, яка сама признала справу Східної Галичини справою міжнародньою і віддала її тільки тимчасово під польську окупацію, приказала Польщі уступитися з Галичини. Се становище українського правительства поділяє весь український нарід Східної Галичини.

Проти сього становища всіми способами воює Михайло Яцків у „Рідним Краю". Він каже, що се є „галицький сепаратизм", та що галицькі Українці в імя ідеї Соборної України повинні вести політику Петлюри. Каже, що галицькі Українці не повинні відокремлятися від Українців Холмщини, Підляша й Волини, тільки всі українські землі, які Петлюра відступив Польщі, повинні обєднатися для спільної політики, очевидно для політики поширення з приналежністю до Польщі. При тім хитро додає, що прецінь теперішні границі не є вічні, отже треба поки-що з ними погодитися. Далі особливо нападає „Рідний Край" на українське правительство Галичини за те, що воно виводить справу Східної Галичини на міжнародний суд. При сім „Рідний Край" зазначує з натиском, що справа Східної Галичини буде полагоджена не на міжнародній арені, а в краю, згодою між Поляками й Українцями.

Щоб надати собі вигляд поважної української ґазети, яка справді обороняє інтереси свого народу, „Рідний Край" навіть критикує поведенне польських властий. Одначе при тім усе зазначує, що центральні польські власти мають як найліпшу добру волю, а винні тільки низші органи власти.

Така політична лінія „Рідного Краю".

Тепер ще кілька слів про те, якими способами він поборює українське правительство Галичини і українське громадянство в самій Галичині.

Отже українському правительству закидає він, що воно легкодушно почало війну з Поляками, а тепер так само легкодушно витрачує народні гроші на дипльоматичні заходи проти Польщі замість погодитися з Польщею. А українські партії в Галичині і їх пресу поборює він уже зовсім Демянчуківськими способами. Коли польські власти закрили „Українську Думку", „Рідний Край" написав, що панове з „Української Думки" навмисне так писали, щоби польські власти закрили ґазету, щоб вони могли вигідно собі жити з зібраної передплати. Про „Вперед" писав „Рідний Край", що се філія російського совітського правительства. Навіть „Український Горожанський Комітет" напав „Рідний Край". Про українських діячів писав так, що се був просто донос перед польськими властями.

Тепер—після закриття „Вперед" — „Рідний Край" і „Обнова" остали одинокими ґазетами, які виходять українською мовою. (Є ще в Перемишли „Український Голос", який польські власти дуже часто закривають, але провінціяльні ґазети взагалі не мають такого значіння як столичні). Дуже можливо, що польські власти тому зважилися заборонити всі українські ґазети, які стоять на становищи державної незалежности українського народу Галичини, — бо можуть покликатися на „Рідний Край" і „Обнову". Коли-б були се зробили перед тим, можна було їм закинути, що в Галичині нема української преси. А тепер на такий закид вони відповідять: „Ми забороняємо тільки шовіністичну („Українська Думка") і б о л ь ш е в и ц ь к у („Вперед") українську пресу, — а преса умірковаиого напряму, як „Рідний Край" і „Обнова", свобідно виходять!"

Ось так „Рідний Край і „Обнова" сповняють для Поляків службу собак, випущених Поляками на український нарід.

Та се Полякам очевидно не поможе. Український нарід Галичини, без ріжниці станів і партій, серед найтяжчих умов, катований уже третій рік Поляками, держиться просто по геройськи. Ані польські катування ані польські залицяння не відвели його від його змагань до визволення з польського ярма і державної незалежности. І що Поляки не робили би, — з польським ярмом він не помириться.

Відень, 25. січня, 1921.

Д-р Михайло Лозинський.

УКРАЇНСЬКА КАПЕЛЯ В ПАРИЖІ

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи").

Париж, 9. січня, 1921.

Знов ми почули тут, на чужині, свою рідну пісню. Знов, як в минувшому році я бачив в театрі сльози на очах сусідаземляка, котрий не був уже десять років на Вкраїні. Це було як співали одну за другою колядки. Тісамі колядки, що ми чули або й самі виспівували під вікнами наших білих хаток, як довкруги все було снігом укрито, тоді як Волхви із звіздою путешествують, а сам Христос сів з добрими людьми-Українцями повечеряти.

Алеж через кілька хвилин наша мила, радісна „щедрівка" розіграла сльози у мого сусіда. Він ще трошки затулався від мене рукою, але видко було, що все в душі його сміється. Мабуть, він пригадав собі величезні ще горячі вареники із сиром, котрі попадали йому в руки, а потім в полотняну торбу на Святу Маланку.

А ті Французи, що сидять довгими рядами в цьому величезному театрі, під білим покровом електричного сяйва, хоч вони зовсім не розуміють, що воно таке те кумедне „щедрик, ведрик", хоч мало між ними знайдеться таких, щоб могли вимовити це перце слово, — також всі радіють. Переглядаються здивовано між собою, що вони, **люди старої** культури так захоплені тим, що співає народнє серце.

Помічаєш, як майже всі вони забули, що на бульварах, по кофейнях, по сальонах люди гадають і дискутують про міністерську крізу, що завтра кожний з них буде кудись бігти, щось писати, читати, кусок хліба заробляти... Завтра кожний з них стане самим собою; життя пійде так, як воно ішло до цього часу, хоч і не викинуть вони з душі; не забудуть тих музичних моментів, що прожили сьогодня.

А сьогодня, оці величезні хлопці-парубки, в білих і червоних свитках; оці могутні баси, що гудуть і, здається, скелі як Дніпро на своїх гирлах; ці гарненькі дівчата і молодиці з квітками й намистом, в червоних чобітках, що тьохкають соловейком, як треба, абож заливаються як горлиці в блакитному небі, — сьогодня вони оповідають про долю свого люду, про його радощі та горе, про далеку бувальщину і про те, що буде; про свекруху злую і милого-чорнявого, що обійме і приголубить та ласкаве скаже слово...

А ще й чудово, як вони про це все викладають. Послухайте того, що співає „Ой у полі та ще й Баришполі". Високо, високо кудись лине його свіжий ласкавий голос. Він співає про широке поле в Баришполі, а мені здається, що я бачу марморовий Акрополь далекої старої Греції. Люди відрять ще в те, що своєї долі не минеш. Вони бояться росказувати голосно про своє щастя, щоб Боги Оліму не заздрили їм, щоб світлий Аполлон, Бог сонця, не пустив у них свою огневу небесну стрілу. Тому збираються вони і моляться Богові щиро. Один з них ліру взяв в руки, і тихенько з мольбою співає. А інші стоять на колінах, з квітками в руках шепчуть молитви і цей цепіт час од часу переходить в тихесенький плач, який підіймається з кождої груди; переривається тонами надії, мольби...

А от „Чорна хмара над Почаєвом стала"... Ви бачите, як їдуть полки за полками. Хто то? Хто вони? Татари, Турки, Ляхи чи Москалі? Вони підступаються ближче. Земля дріжить від їх наступу. Чути як плачуть діти, жінки. Гремлять гармати. Ще миг, ще хвилинка, і все буде зруйноване, і у всіх вороги життя одберуть. І настане мрака і пустиня... Алеж Божая Мати мольбу їх почула, і їх **вратувала.** Україну бідну **вратувала...**

Сидиш, слухаєш, а сльози потрохи і в мене підступають до горла. Гей, не журись! Вже чую — наші співають: „На улиці скрипка грає, бас гуде, вимовляє"... Та гляньте-ж бо, подивіться на його, як цей Кошиць, цей дорогий Кошиць диригує цю пісню, бо для кожної в нього є своя думка, своя поведінка. Хибаж ті співаки, хоч і голоси в їх чудові, хибаж вони могли так співати, як би тільки він їм показував, коли починати, коли кінчати, або стихати. Ні. Він не тільки тут, зі своїми співаками, в театрі Елізейських Городів, — одночасно він десь там повинен літати, де на вулиці „скрипка грає, бас гуде, вимовляє". Він танцює там, на Вкраїні, козака і завзятого гопака. Він іде навприсідки, підковами одбиває, молодицям підморгує, та на танок запрошує. А тут в театрі всі, що співають, абож тільки слухають, бачать все це в його руках та пальцях, в тому, як він здвигне плечима, або кивне головою. Молодий, гнучкий, та бадьорий!

Дай їм, Боже, на довгі роки щастя та здоровля!

Боротьба нашого „Національного Хору" Кошиця за своє місце під сонцем нагадує мені нашу загальну боротьбу за свою долю.

Після тяжких часів хор перейшов крізу. Його човен виплив уже насеред річки і пливе по чистій воді. Нині капеля Кошиця не той блискучий метеор, що на свій риск і відвагу пролітав у тому році по всім столицям Европи.

Тепер його запрошують до хати. Він, ще збільшивши свою надзвичайну техніку, знайшов своє почесне місце. Нині він яскрава зірка, що світить могутнім сяйвом на европейському артистичному небі.

Прийде час радости і спокою теж для України, для нашої батьківщини!

Федір Савченко.

P. S. З Франції капеля виїде на 10 концертів до Еспанії, де останній концерт буде в середині лютого с. р. Потім вона повертається до Парижа.

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА.

В інтересі членів У. Н. Союза просимо, щоби кождий член, коли він відноситься а якоюнебудь справою до адміністрації „Свободи", подавав **конечно** число того відділу У. Н. С., до якого він належить.

Адміністрація „Свободи".

Нарід показується великим не в щастю, але в терпінню.

СЕ І ТЕ.

Пропаганда а правда.

Перед американським сенатом виступав начальник російського відділу в департаменті (міністерстві) заграничних справ і заявив, поки Америка не почне наново торговельних зносин з Росією, так довго ані в Америці ціна на хліб не спаде, ані Америка не буде могла помогти як слід голодуючій Европі. Без російського хліба, мовляв, нічого не можна зробити.

Заяву сего урядника зараз підхопили ріжні симпатики большевиків і давай робити агітацію за російським хлібом. Забули бідолахи, що на тій самій сторінці, на котрій пишуть про потребу російського хліба в Европі, закидують Америці, що вона виголоджує російські діти. Отже з одного боку, Росія має тільки хліба, що й Европі уділити може, а з другого не має навіть для своїх дітий.

Брехня мовчанкою.

Московська комісарська газета, що для побаламучення українських робітників називається українською, подає вістку про зізнання начальника російського відділу в американськім департаменті зовнішних справ, і нотує, що він заявився за отвореннєм торговлі з Росією та за уділенням позички Росії, але не нотує того, що сей самий урядник на тім самім зізнанню заявив, що заким американський уряд уділить позички російському урядови, в Росії мусить повстати сталий та відповідальний перед народом краю уряд. Сего послідного комісарська газета не подала. Вона вдоволилася тим, що подала не те, що правда, але те, що їй гідно. Старим звичаєм кацапської „Правди".

Комісарська правда.

Розписалися кандидати на московських комісарів в „Українських Єжедневних" на редакторів українських газет. Кажуть кандидати, що українські газети виступають проти російського уряду на Україні тому, що на їх думку на Україні нема пролетаріяту ані сільського ані міського.

Нагадується казка про вовка, котрого люди добре обскубали, піймавши, як вівці мордував. Як відтак питалися другі звірята, де він вовну дів, вовк казав, що його люди напали і невинно побили зате, що в нього вовна сіра.

Таке-ж і тут. Не кажуть вовки та лиси з фарбованих по українськи „Єжидневних", що українські редактори те закидають комісарському урядови на Україні, що він накинений мілітарною силою проти волі українського робітництва і селяньства, але викручуються, що, мовляв, українські редактори не добачили українського пролетаріяту та селяньства на Україні.

Де ті редактори, що пролетаріяту не бачили?

Правда, що були в українських газетах в Америці статті, в котрих говорилося, що на Україні нема пролетаріяту, але те було ще тоді як колишні ладовники свиний та шулери з віденської біржі та паничі, що „лаціни і греки" вчилися в американських університетах, писали статті та дописи в українських газетах. Від часу, однак, як ладовників свиний післано там, де вони належуть, і як вони стали редагувати комісарські газети, від тоді в українських газетах уже не трафляються статті, заперечуючі існованнє пролетаріяту на Україні.

Вовча тактика.

Причина їх поступовання ясна. Вовк тому казав, що його били за те, що в нього вовна сіра, бо, якби сказав по правді, що за те били, що крав і різав, то всі звірята призналиб були людям слушність, що били розбійників та злодіїв. Хиба ті звірята, що самі крадуть та розбивають, моглиб пожалувати вовка за те, що обірвав.

Комісарська газета також знає, що якби вона сказала, що за те її бють, що вона стоїть за тими, що панують над українським пролетаріятом України проти його волі, то читачі призналиб, що добре українські редактори роблять, що учуть розуму большевицьких редакторів, що училися соціялізму від возьних австрійського консуляту та від висушених професорів „лаціни і грекі".

Ворожбити.

Редактори „Єжидневніх" випотили статтю, предовгу передовицю, в котрій стали доказувати, що „Свободі" іде зле, дуже зле, але буде їти ще гірше. Сказати редакторам щонебудь на розум не можна, бо вони заставили уже свій розум як завдаток на комісарський дзяб.

Тому розкажемо їм анекдот:

Високо понад вулицею, на двайцять третім поверсі, направляли електричні проводи. Один робітник стояв у вікні, повисаючи часто над вулицею підчас своєї небезпечної роботи, що мала дати людям світло. Зобачив його малий гультіпака, котрий звичайно тільки й роботи мав, що дивився за кавками або чайками, і побіг він покликати своїх приятелів. Зійшлася ціла галайстра таких, як він. Стали дивитися на робітника високо над ними. Дивляться пів години, дивляться годину, а робітник все робить своє, не звертаючи уваги на те, що там далеко під ним роблять гультіпаки. Наконець навіть той гултіпака, що других кликав дивитися, знеохотився довгим вичікуваннєм, махнув рукою безнадійно і каже: „Ходім геть: Бачите, що він не впаде".

Чех чув, але кацапови вуха заложило.

Попівський „Свет" лютується на чеську газету в Празі „Трибуна", за те, що вона написала, що Україна перевисшає Росію так матеріяльною як духовою культурою.

Попівський „Свет" питається, кілько то Українці мусіли заплатити, щоби Чехи таке написали. „Свет" думає, що всі такі, як він: як не поматиш, не поїдеш.

Найби так хто инчий признав.

Московська радіотелеграма голосить: „Комунізм ще не дав світови того, що обіцяв, але він не зійде зі світа, поки не дасть людскости щастя і правдивого соціялізму". Якби так хто инчий сказав, що комунізм ще нічого світови не дав з того, що обіцяв, от діставби титули.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІ.

Петро Депчик, Моррис, Ілл. — Недавно ми були подали опис польського злочинця, доконаного на українській робітнику, Івані Стусі в Галичині, по його повороті з Америки, в мові українській а також і англійській, передруковуючи англійський опис з американської газети „Правиденс Джорнал" (виходить в Правиденс Ровд Айленд).

Нині подаємо ще той опис з американської газети „Грінвіч Нюз енд Графік", яка виходить в місточку Грінвич, в стейті Канетикат.

Можете її використати.

Н. Сенедюк, Бейнвил, Монтена. — Банки, котрі посилають польські марки, хотять при сій нагоді добре заробити і часами здирають з посилаючих величезний процент. Нераз трафляється і таке, що за пересилку беруть тілько що пішлють особі, для якої гроші є призначені. Се є здирство і першою порадою проти того здирства є осторожність і увага, аби посилати через такі бюра, які є добре знані посилаючому, що вони поступають зі своїми костумерами чесно, совісно і ретельно.

Як є такий банк, котрий хоче післати Вам 454 польські марки за одного доляра, то він хоче на Вас заробити около 40% протягом 24 годин, бо є здирство, хотяй би він казав, що то є лише бізнес.

Тепер на грошевому торзі є около 750 польських марок за одного доляра, а коли він дає лиш 454 марки, то він хоче заробити при пересилці мало не 300 польських марок, або около 40 центів, то є около 40%, протягом одного дня.

Він мусить щось заробити, бо часом може трафитись і таке, що він платить, але як би вже навіть взяв 10%, то було би забогато, а 40% то очевидне здирство.

Аби оминути того здирства, не посилайте через такі приватні банки, що посилають марки і такі, що посилаючи ті нещасні марки, хотять на них відразу розбогатітись, але через такі банки, що посилають до старого краю доляри.

Наприклад „Америкен Експрес Компані", яка є найбільшою і найбогатшою пересилковою компанією не лише в Америці, але й на світі, посилає до Галичини доляри. Таксамо посилають доляри всі філії (бренчі) тої компанії. Американсько-українське Бюро в Ню Йорку (American Ukrainian Exchange, Inc., 30 East Seventh St., New York City) є власне таким бренчем „Америкен Експрес Компані" і посилає доляри до старого краю. Через се бюро можете післати.

В краю виплатять тілько марок за доляра, кілько курс доляра буде виказувати в день приходу грошевої посилки до Львова. А з уваги, що польська марка в останніх часах, хотяй трохи хитається сюди і туди, але все більше тримається спадку в долину, можна майже на певно числити, що сторона, котра одержить гроші на тім лише виграє.

It's toasted
LUCKY STRIKE CIGARETTE
The American Tobacco Co.

ГАРНИЙ ПРИМІР ДО НАСЛІДУВАННЯ.

В числі „Свободи" з дня 11. лютого с. р., четверта сторона, находиться в касовім звіті У. Н. Союза за місяць січень с. р. скромна рубрика в двох стрічках, які звучать: „Звернена стеленція Павла Гаврилов $200.00".

І мимоволі приходиться завважати довголітному членови У. Н. Союза, що сей зворот стипендії д. П. Гаврилова треба уважати за унікат. Таких случаїв почуття свого обовязку до звороту стипендій, не було у других стипендистів і вони вийшовши „в люди" забули на свого добродітеля, на тих членів, котрі перед 10 чи 15 роками дали неодному стипендистови помічну руку.

Поступок д. Павла Гаврилова, котрий доперва три роки тому як покінчила свої студії фармацевтичні і є щойно в початках свого бизнесового життя, заслугує на повне признанне.

Нехайже його поступок буде приміром для всіх тих пп. стипендистів, котрі скориставши з благородности членів У. Н. С., забули на те, що на зворот уділених їм стипендій ждуть тепер діти тихже самих членів, лише обложених родинами, котрі в молодших літах дали їм щиру поміч вийти „в люди". **А. С.**

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЯК СТОЯТЬ ЧУЖІ ГРОШІ?

(З грошевої біржі в Ню Йорку, дня 11. лютого, 1921).

Край:	В золоті:	Паперові:
Англія стерлінг	$4.86	$3.88
Франція франк	.19	.07
Бельгія франк	.19	.07.5
Швайцарія франк	.19	.16.2
Італія ліра	.19	.03.6
Німеччина марка	.24(23.8)	.01.69
Польща марка	.24(23.8)	.00.13
Швеція корона	.27(26.8)	.22
Норвегія корона	.27(26.8)	.18
Данія корона	.27(26.8)	.19
Греція драхма	.19	.7
Естонія пезета	.19	.14
Голяндія фльорин	.40	.34
Росія рубель	.51	.00.5
Австрія корона	.20	.00.26
Угорщина корона	.20	.00.2
Чехія корона	.20	.01.27
Румунія лея	.19	.01.39
Японія єна	.49	.48.6
Бразилія мільрайс	.35	.14.8
Аргентина пезо	.42	.35.50
Канада доляр	1.00	.88

Німецька марка стоїть тепер трохи більше як 1½ цента; австрійська корона четверту часть цента; угорська корона пяту часть цента; чеська корона 1 цента і чверть; румунська лея (лев) трошки більше як чеська корона; російський (романівський) рубель пів цента; польська марка стоїть найгірше; її продають тепер майже за одну осму частину цента. На грошевому торзі продають тепер около 750 польських марок за одного американського доляра.

Паспорти, шифкарти, справи старокраєві найскорше, найтаніше полагоджує Канцелярія Нотаріяльна. 28пс
T. J. HRYCEY CO.,
329 S. 4th St.,
PHILADELPHIA, PA.

УКРАЇНЦІ В НЕВОЛІ НА МАЗУРЩИНІ.

З табору полонених в Ланцуті.

Львів, 19. січня, 1920.

Українські козаки, інтерновані в таборі полонених в Ланцуті, жалуються на те, що гонить їх до праці голодних і босих. Козаки крайно огірчені на тих, що богато державного майна при переході через Збруч продали, а саме продуктів, машин, скіри, коней, возів, сідел і т. д. Всю одежу, по 4 і 5 мундурів порозділювали між себе, а те, що непотрібне їм остадося, і то не все, в малій скількости лишили козакам. Наслідок сего такий, що козаки тепер голі й босі в таборах, а деякі панове торгують мундурами, так що з далеких сторін приїзджають люде купувати за пів дармо державне майно, забране ними. І ще жалуються козаки, що їм команда не дає ніякої допомоги грішми з скарбниці, яку перевезено через Збруч, а у всім здається їх на ласку й неласку польської команди, що справила собі гучні свята за державні гроші, що в кордоннім корпусі, в учебному куріні жандармерії також були свята, що там виплачено кождому по 100 марок, а решта козаків мусіла голодувати і сльози ковтати з ложки. Козаки звертаються до відповідних українських властей, щоби зарадили сим поганим відносинам, які й без того з вини польської команди є в таборі невиносимі.

ХИТРОЩІ ХАЗЯЇКИ.

Головонька нещаслива,
Не маю в хаті мила!
А муж мій з майнів причвалає,
На пів цаля бруд має;
Мусить митись, схоче мила.
Що-ж я зроблю нещаслива?

Ах, вже знаю, що зділаю:
Сир швайцарський в хаті маю—
Черствий, твердий, наче мило,
Не пізнає мій Кирило...

Загадала і зділала
Замісць мила сир подала.
Не пізнав мій муж коханий,
Хоч кляв мило, що погане.
Натирався ним годину,
Ще й оставив половину.

Я тихцем сміялась з него
Й не кидала сира цего —
Лиш зварила, закришила
Й „бордінгера" накормила...

Чалий.

АНЕКДОТИ ПРО ЛІНКОЛЬНА.

Лінкольн як адвокат.

Скваерови Местерсови з Пітерсберг, в стейті Ілиной, грозив судовий процес. Він поїхав до Спрінгфілд, де Лінкольн був адвокатом, щоби розказати йому про справу. Лінкольн вислухав його і радив йому загодитися зі своїм противником.

„Ейб, (так називали Лінкольна: Ейб — скорочене Ейбрегем) я хочу знати, кілько ти мені порахуєш за те, що підеш мене боронити в суді", — каже Скваер.

„Ну, се тебе буде коштувати десять долярів. Але я тобі не почислю нічого, як залагодишся з противником", — відповів Лінкольн.

Противник почув, що Скваер пішов до Лінкольна по раду і погодився.

Прислужився собі.

Як вже Лінкольн був президентом Злучених Держав, приходить раз панок, котрий завзято добивався якогось уряду. Почав вихваляти свої заслуги для партії Лінкольна; наконець сказав, що він мусить дістати уряд, бо се він так зробив, що Лінкольн став президентом.

„Отже то ви зробили мене президентом, га?"—питає Лінкольн з усмішкою на лици.

— „Так, я думаю, що се я", — відповідає просячий.

„То ви мені гарних клопотів наробили, га?" — і на тім скінчилося послуханнє.

Властиве питаннє.

Було се підчас горожанської війни. Президента Лінкольна витали раз підчас його подорожі на фронт в однім місті довгою промовою. Виголосив її проповідник місцевої церкви. На закінчаннє сказав він: „Бог є по нашій стороні".

Дякуючи за приняттє, Лінкольн говорив:

„Я тим зовсім не журюся, бо ми всі добре знаємо, що Бог все по стороні слушности. Але я журюся і молюся, щоби і я і наш нарід все був по стороні Бога".

ТХАТИ ДО КРАЮ ЧИ НЕ ТХАТИ?

Кождий Українець, що читає газети, знає, що там діється. Хто мусить їхати, той нехай їде. Хто не мусить, нехай посилає гроші своїй родині, сусідам і на ріжні народні цілі.

АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКЕ БЮРО.
AMERICAN UKRAINIAN EXCHANGE, INC.
30 E. 7-th STREET. NEW YORK, N. Y.

се народня інституція, яка має обслугувати своїх людий чесно й солідно. Тому Бюро виробляє пашпорти, продає корабельні карти (шіфкарти) пересилає гроші до краю найпевнійшою дорогою (долярови чеками). Америкен Експрес Компани і дає всякі ради та вказівки. Хто не має певних відомостий про родину, повинен вислати чек на Земельний Банк Гіпотечний у Львові, а той пошукає вже родину і вишле її гроші.

ЧИ СПРОВАДЖУВАТИ РОДИНУ З КРАЮ?

Нема найменшого сумніву, що там біда. Тому хто може, нехай спроваджує, особливо жінки, дівчата і діти. Найвигіднійше спроваджувати кораблями через Гданьск і Брему. Бюро продає шіфкарти на лінії на ті порти. Добре отже купити готову шіфкарту і вислати її до краю разом з аплікацією. — Всі поради дає даром

Управа Американського Українського Бюра.

U.S. MAIL STEAMSHIP COMPANY, INC.
ВІДЛЕ З НЮ ЙОРКУ БЕЗ ПЕРЕСІДАННЯ ПРЯМО ДО
БРЕМЕНІ ҐДАНЬСКА
S. S. SUSQUEHANNA 19. ЛЮТОГО І 6. ЦВІТНЯ
S. S. ANTIGONE 12. МАРЦЯ І 30. ЦВІТНЯ
Звертайтесь до Passenger Dept. 45 Broadway, New York City, або місцевих агентів.

ПЕКЛО В ХАТІ!
З ЖИТТЯ НАРОДА В ОДНІЙ ДІЙ.
ЦІНА 15 ЦЕНТІВ
Замовляйте висилайте зараз з грішми на адресу:
SVOBODA, 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

БАЛТИЙСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ
ВПРОСТ БЕЗ ПЕРЕСІДАННЯ З НЮ ЙОРКУ ДО:
ГАМБУРГ ..... 3 кляса $125
ДАНЦІГУ ..... " " .....$135 } і $5 податок.
ЛІБАВИ ..... " " $145
ЗНАМЕНИТІ КОРАБЛІ-ДВОШРУБОВЦІ ВІДПЛИВАЮТЬ:
„ПОЛЬОНІЯ" --- 15. ЛЮТОГО
„ЛІТУАНІЯ" ----- 4. МАРЦЯ
З ВАРШАВИ ДО НЮ ЙОРКУ $153 включно з оплатою зелізниці, квартирного, поголовного такси і польської такси.
Зарезервуйте місце у наших уповажнених агентів у вашому місті, або:
BALTIC AMERICAN LINE, INC.,
General Passenger Agents, 42 Broadway, New York
K. W. KEMPF, Gen'l Western Agent, 120 N. La Salle St., Chicago, Ill.

УКРАЇНЦІ!
СПРОВАДЖУЙТЕ СВОЇХ КРЕВНИХ ДО АМЕРИКИ ПОКИ ЄЩЕ ЧАС.
МИ ВИРОБИМО ВСІ ПОТРІБНІ ЛЕҐАЛЬНІ ПАПЕРИ І СПРОВАДИМО ВАШІ РІДНІ З КРАЮ ДО АМЕРИКИ БЕЗ ЖАДНОГО КЛОПОТУ І ВЕЛИКИХ КОШТІВ В НАЙКОРОТШІМ ЧАСІ.
Їдучим до старого краю виробляємо ПАШПОРТИ листовно в кількох днях.
Продаємо шифкарти до всіх портів на найбільші і найшвидші кораблі разом з тікетом колійовим по найнизших цінах компаничних.
Куфри асекурємо від випадків аж до Вашої місцевости
Висилаємо гроші до старого краю по найнизшім курсі і з повною ґваранцією
На всі інформації звертайтесь листовно або приходіть самі до:
MORRIS ENGEL, UKRAINIAN BANKER,
129 GREENWICH STREET, NEW YORK, N. Y.

ДО КРАЮ І З КРАЮ!
ДО КРАЮ. Спроваджуємо родинців найліпшими кораблями і найпевнійшою дорогою. — В Ню Йорку маємо власний дім для людий, що їдуть до краю.
З КРАЮ до Америки сьроваджуємо свояків скоро, безпечно і за дешевий кошт. — Ваш кревний в краю дістане від нашого заступника у Львові всі поучення дотично виїзду до Америки
ГРОШІ ДО КРАЮ висилаємо під цілкоштою ґваранцією в американських долярах через Український Земельний Банк у Львові. На жадане земляків гроші до краю пересилаємо і телеґрафічно, за скоре і точне доручення ґварантуємо.
ПАШПОРТИ ДО КРАЮ виробляємо в протягу трох днів; помагаємо при оплаті державного податку в Ню Йорку, та помагаємо Родинцям в приміщенню їх замуженьтя на кораблі. 150вч—
СПРАВИ НОТАРІЯЛЬНІ як: контракти, повновласти, справи спадкові, полагоджуємо скоро з найліпшими успіхами.
Хто скористає з нашої услиґи—ніколи сего не пожалує.
Найліпше є їхати до краю, чи спроваджувати рідню з краю через Гамбург або Бремен.
РОДИЧІ! Спішіться з спровадженнєм своїх з краю, бо є така можливість, що Злучені Держави замкнуть границі для іміґрації, а тимсамим і Ваші свояки не будуть могли до Америки прибути
Зайдіть або пишіть до:
AMERUS TRADING CORPORATION,
139—FIRST AVENUE, NEW YORK, N. Y.

КАРТА ЗМІНИ АДРЕСИ.

Хто зміняє свою адресу, нехай долучить почтову марку за 10 центів і вишле сю картку на адресу:

"SVOBODA", 83 Grand Street, JERSEY CITY, N. J.

До Адміністрації „Свободи":

Залучаючи почтову марку на 10 центів прошу змінити мою адресу.

Моя стара адреса була:

Число відділу.....

Імя .....

Улиця .....

Почта .....

Нова адреса є:

Число відділу.....

Імя .....

Улиця .....

Почта .....

Замітка: Хто не пришле 10 центів, тому часопись буде стримана, але адреси не зміниться. Ся постанова обовязує і членів і передплатників „Свободи".

КАЛЕНДАР „ДНІПРО"
НА РІК 1921
Богатий змістом, з численними ілюстраціями і прикрасами, друкований в трех кольорах, дуже старанно викінчений.
ЦІНА ПРИМІРНИКА $1.00.
Замовлення висилайте на адресу:
"SVOBODA",
83 Grand St., Jersey City, N. J.
55 ІЛЮСТРАЦІЙ

R. M. S. P.

до

ЕВРОПИ

Що два тижні „О" кораблями

NEW YORK—HAMBURG

задержуючись хвилево

В ПЕРБУРГ І САВТГЕМПТОН

ORBITA - - - - 21 МАЯ
OROPESA - - - 4 ЧЕРВНЯ
ORDUNA - - - 18 ЧЕРВНЯ

Перша, друга і трета кляса пасажирська.

Знамениті вигоди для пасажирів третої кляси.

THE ROYAL MAIL STEAM PACKET CO.,
26 Broadway New York

Або у наших аґентів.

ПЕРША ГР.-КАТ. РИЗНИЦЯ В АМЕРИЦІ

І СКЛАД ИНШИХ ЦЕРКОВНИХ РІЧИЦЬ.

Маю на складі Чаші, Пушки, Хрести, Лямпи вічні, Хрести процесійні і т. д.—Маю Плащениці і образи до іконостасів. — Ризи виробляю від $20.00 почавши. — Стихарі, Ліпіони, Ручники, Обруси, хоругви першої кляси. Образи прекрасно ручно малювані. Фани братські. — Гафтую ручно образи і золоті букви—Відзнаки Братств. — Все на складі: Світло, Ладан, Уголь, Вино, Олиєа і т. п. — Принимаєсь замовленя на іконостаси, Кіноти і т. п. — Що до виконаня роботи, прошу удавтись з довірєм, погеле я була занята довгі літа в Ризниці Самбірській в Галичині.—За дотеперішнє довіре і узнанє моєї праці складаю сердечну подяку так Всеч. Отцям як і Хв. Комітетам церковним і поручаюсь ласкавим зглядам Всеч. Священства на будуче. 101.03

ЗОФІЯ ОЛЬШАНСЬКА,
310 East 77th Street,
NEW YORK, N. Y.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА—СЕ СИЛА — ПИШТЕ ПО ЦІННИК КНИЖОК ДО ДРУКАРНІ „СВОБОДИ", 83 ГРЕНД СТР., ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

Г. Кунашевський

ПРЕДСТАВИТЕЛЬ всїх Корабельних Лїній.
Спродаж шифкарт до краю і з краю до АМЕРИКИ

— через —

АНТВЕРПЕН, БРЕМЕН, ГАМБУРГ, ГДАНЬСК, ТРИЄСТ,

і всї другі порти, на найлїпших і вигіднїйших кораблях.

ОПИКУЄСЬ від стрічі на стациї аж до відпливу корабля. — Чекованє Багажів.

ОСОБЛИВША оліка РОДИН...

ВИСИЛКА і виміна гроший по курсі **ДЕННІМ.**

(Не змушуєсь нікого до виміни тихже при відїздї)

ПОВНЕ ВДОВОЛЕНЄ. — ПО ВСІ ІНФОРМАЦІЇ ВЗГЛЯДОМ ВІДЇЗДУ ЖІ І СПРОВАДЖЕНЯ ДО АМЕРИКИ, УДАЙТЕСЬ ОСОБИСТО ЧИ ЛИСТОВНО ДО ЗНАНОЇ ДОВГІ ЛІТА ФІРМИ, НА АДРЕС:

G. KUNASHEVSKY,
179 EAST 3RD STREET, NEW YORK, N. Y.

TORTURED AND KILLED

Ukrainian, Formerly in America, Meets Dreadful Fate.

The following story of the torture and slaying a Ukrainian who was formerly a resident of Philipsdale, R. I., and who has friends of his nationality living in Greenwich, appeared in the Providence Journal of last Friday:

Ivan Stus, a Ukrainian who formerly lived here and was an employe of the Washburn Wire Company in Phillipsdale has been tortured and slain by Polish soldiers in East Galicia, according to advices received by his friends in Providence. Robbery was the motive, it is stated. Stus had with him some $5,000 in American money, which the soldiers occupying his native land sought—and obtained.

Stus, a man of about 45 years of age, boarded with the family of Emil Rekrut, a fellow countryman, at 18 Bishop street. He had previously lived in New Haven.

He was a native of Suchodol in the province of Husiatyn, East Galicia, (Ukrainia.) There were his three motherless, small children, his wife having died during the world war.

By constant labor, working night and day, with only Christmas and Easter holidays, Ivan had laid by the sum of $5,000 and $500 in Liberty bonds. Friends tried to dissuade him from returning to the Ukraine until conditions there became more tranquil. Failing in this, they urged him to deposit most of his money here for safe keeping. He laughed their fears to scorn, however.

Some time ago he applied to the Polish Consulate in New York for a passport, but after 10 months' wait was refused. Later, when the Ukrainian diplomatic mission was at Washington, he obtained a passport within a few days and sailed for Europe in May, 1920.

On his arrival at the Polish border, he was fined $50 for not having a Polish passport.

"Without any reason, or perhaps because they noticed that Ivan Stus was a 'wealthy' man, or because they saw in him one of the dauntless type of Ukrainians, the Polish officials now in control of the land mistreated him constantly," said Mr. Rekrut yesterday. "According to letters received from friends in his native village, this is what finally happened:

"Polish soldiers broke into his home one day shortly after his arrival. They looked all over the house for the American dollars, each worth more than 600 Polish marks. Stus refused to tell where the treasure was hidden.

"Then the soldiers began tormenting him until, unable longer to bear the agony of torture, he confessed to having hidden the money in the ground of his storehouse. The soldiers found the gold, he told the truth and divided the spoil among themselves.

"Ivan Stus they killed on the spot with a bayonet thrust."

(From Greenwich News and Graphic, Greenwich, Conn., Febr. 4, 1921.)

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ІСТ ШИКАГО, ІЛЛ. Товариство ім. Богдана Хмельницького, від. 68, буде відбувати свої мітинги що другу недїлю по першім. В лютім на другу недїлю по першім буде мітинг в гали Пошка Лашка при 4408 Todd Ave.

ФИЛАДЕЛФИЯ, ПА. Братство св. Василія, від. 339 У. Н. С., повідомляє своїх членів, що мітинг відбудеться в недїлю, дня 27. лютого о 2-ій годинї пополудни в домі „Української Громади" на Савті, під 610 Савт Америкен Стр. Проситься всїх членів прибути на сей мітинг, бо єсть досить важних справ до полагодженя. Заразом пригадується батькам, котрих дїти належать до Молодечого Укр. Нар. Союза, конечно прибути, бо буде голосованє над новою реформою Молодечого Союза. Проситься прибути на означений час точно на другу годину. Незвимаючий член заплатить кару одного доляра. — І. Сорока, предс.; І. Сорока (с. Мих.), кас.; В. Скольський, секр.

A. J. Hulay
166-7th Avenue
BROOKLYN, N. Y.
Український первородний кравець.
Phone 1797 South.

НА ТЕМИ ДНЯ.

Знатоки народного господарства за робітничими юніями.

Записяжені заяви ріжних професорів економії та других суспільних наук, предложені нюйорській кравецькій юнії, котрий властителї кравецьких шап хочуть розбити при помочи американського суду, подають кілька дуже вимовних аргументів за юніями.

Джеймс Тафт, тимчасовий професор на Колумбійскім університеті, підчеркує, який інтерес має капіталіст в юнії:

Орґанізація та існованє юнії опирається на двох підставах. Першою підставою є засада, що предприємець має бути забезпечений перед страйками та тим подібними перервами в промислї. Щоби се можна осягнути, робітники мусять бути зорґанізовані. Чим сильнїйше зорґанізована юнія, чим більше робітників належитьдо неї, тим лешке юнії запобігти всяким церервам в промислї. Се є друга засада, на котрій опирается орґанізація та існованє юнії.

Робітничі юнії та публичний інтерес.

Професор Р. Сігер в своїм записаній опінії підносить вагу юнії для суспільности:

„Я без вагання заявляю, що робота юнії Амалгаметйд Клоджінґ Воркерс була на загал пожиточна не лише для робітників кравецького промислу, але для загалу, бо навіть для добре думаючих предприємців. На основі умови межи кравцями та фабрикантами зменшено робочий день, підвисшено платню та поправлено умови праці. За те капіталісти менче втратили через страйк і мали лїпшу роботу від робітників. А суспільність зі своєї сторони була забезпечена перед заразами, які ширяться з нездорових місць праці, та перед деморалїзацією, яка йде від праці по приватних домах".

Сей професор також остро виступає проти закиду, будїмто юнійна дїяльність була стремлїнням до совєтів.

Французько-польська угода.

Французькі газети роблять милу міну до квасної страви. Вони признають, що місія президента Польщі Пілсудського не повелася о стільки, що Франція не заключила виразної умови з Польщею. Однак рівночасно вони пишуть, що Франція приняла запевнєнє з уст президента Пілсудського, що Польща покидає дальше зачіпну політику на сході, і на тій основі запевнила Польщу про спільність інтересів, котра лучить обі держави. Сі звязки спільного інтересу газети називають сильнїйші від всяких писаних союзів.

Коли-ж Франція і Польща дійсно мають спільний інтерес, то чому-ж не укріпити сеї спільности через заінкорпорованнє спілки взаїмної помочи?

Безробіттє, а конґрес та юнії.

Шікаґовська Федерація Праці своїми резолюціями показала, що робітники лїпше розуміє суспільні справи, як законодателї з конґресу. Програма сеї Федерації богато ширша, як програма сенатора Кеніона, котрий 28. січня жадав в конґресі безпроволочного почнання ухвалених уже давнїйше публичних робіт. Федерація Праці предкладає цїлий ряд зарад на безробіттє. Вже саме пропоноване нею почнанє публичних робіт стейтами, містами, федеральними властями є ширше як пропозиція Кеніона, бо воно радить ухвалити також нові публичні роботи, а не обмежатися лише до старих, давнїйше ухвалених. До сеї пропозиції додано ряд нових, котрі сенаторови Кеніонови навіть може не снилися. Є вправдї межи ними такі, котрих вартість ще дуже сумнївна, як приміром пропонована торговля з Росією, але є також ради, котрі без сумніву можуть богато зарадити безробіттю. Обмеженє дня робочого ще лише зарадилоб безробіттю, але й взагалї поправивби умови праці. Орґанізація бюр посередництва праці від давно робила богато добра в Німеччині, а від якогось часу в Анґлії. Жаданнє, щоби всї кредитові та банкові інституції перемінити на публичні в тім розумінню, щоби кождий мав право жадати від них помочі під певними услівями, хоч слушне само в собі, однак воно так далеко від звичайного поняття справ в Америці, що воно не лише нічого не поможе програмі, але хиба й пошкодить. Домаганнє, щоби кождий промисл зорґанізувати так, щоби робітник усе мали занятнє, оперте хиба на непорозуміню теперішного суспільного ладу, котрий періодично переживає безробіття та кризи. Тому треба відай пропустити, що юнії розуміли се домаганнє так, щоби кошта безробіття покласти на кошт промислу, щоби кождий промисл платив за безробіттє так, як він платить за другі біжучі видатки промислу (обезпеченє проти безробіття).

Торговля з Росією.

З якими трудностями получена торговля з Росією, про котру вічно пишуть робітничі та капіталістичні орґанізації, показав факт, що случився нещодавно в Анґлії:

Одна американська фірма в Анґлії закупила була від совєтського правительства 109 тон обробленого дерева, за котре заплатила в серпни минувшого року 4600 фунтів штерлінґів (фунт штерлінґів - анґлійскі гроші, що тепер варта коло 3 долярн 80 центів:) Коли дерево привезено до Лондону в Анґлії, якийсь Мартин Лютер, директор одної тартакової фірми, зорґанізований в Росії в 1898 роцї, пізвав американську фірму за зворот дерева на тій основі, що се дерево належить до него, бо воно зрубане з його ліса, а совєт не мав права його продавати. Анґлійський суд, котрий розбирав ту справу, признав йому рацію на тій основі, що совєти ще не признані Анґлією, а тим самим їх конфіската не може бути признана анґлійским судом. Поки анґлійский уряд не признасть совєтського уряду, доки всяка конфіската уважаєся за крадіж.

Се рішеннє суду показує, що торговля з Росією доти буде утруднена, поки совєтського уряду не признають всї важнїйші держави світа.

ЛЮЗІР! ЛЮЗІР! ЛЮЗІР!

В Книгарни „Свободи" можете купити слїдуючі шкільні і наукові підручники, котрі ми спровадили з Европи:

Математика. Практичні поради з арифметики та геометрії). Зладив Ів. Андрушенко .....60 ц.

Фізика для вищих початкових шкіл (105 малюнків в тексті) з німецької мови переклав Андрій Сабат. Опрацював і зредаґував Т. Губенко .....50 ц.

Зоольоґія для вищих початкових шкіл та гімназій, з богатьома малюнками та барвними таблицями. Написав д-р Іван Раковський .....75 ц.

Початкова ґеоґрафія для народніх шкіл з богатьома малюнками і картою. Зладив Ст. Рудницький .....80 ц.

Коротка історія України для початкових шкіл та І-ої кляси гімназиї. Написав Іван Крипякевич. (З богатьома малюнками, дві історичними мапами та найважнїйшими датами з історії України) .....50 ц.

Огляд історії України. Repetitorium для вищих клас середних шкіл та учительських курсів, зладив Іван Крипякевич.....60 ц.

Наука природи. Вступні відомости на І. клясу ґімназияльну та для народних шкіл з 183 малюнками. Переклад з французької мови під редакцією Т. Губенка 60 ц.

Князь Ярослав Осмомисл, історична повість Осипа Назарука, дзводжена „Михайлово Премією" $1.00

Український Народні Думи, перше повне видання з розвідкою, поясненями, нотами і знимками кобзарів. Зладив Д-р Філярет Колесса $1.25

Історія Української Літератури, Том І. до кінця XV. віку (з 58 ілюстраціями. Написав Михайло Возняк $1.50

Пишіть на адресу:

„СВОБОДА"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

НАЙЛУЧША НАГОДА ЇХАТИ ДО КРАЮ

Ті котрі желають бути в Европі мають найлучшу нагоду тепер їхати під охороною нашого провідника Доб. Евгенія Рейховського, котрий відїзджає в коротці до Европи. Доб. Рейховський буде помагати в всяких потребах в часі подорожи. А також буде слїдити за Вашими багажами, щоб Ви могли в цїлости перевести на місце призначеня. Тому ті, що желають прилучитись до партії звольять ласкаво прислати 20 дол. завдатку на замовленя місця на корабли.

Всі желающі спровадити свою рідню до Америки мають найлучшу нагоду мати на услугах Доб. Рейховського, котрий їде в тій цїли, щоб віднайти Ваших рідних і привести їх до Америки. Ви можете самі зрозуміти яку велику поміч ми дамо для Ваших рідних котрі можливо нїколи не їздили та неможуть дістатись до Злучених Держав.

Се вже третий із ряду з наших представників котрого посилаєм до Европи на жаданнє наших клієнтів, щоб дати наглу поміч їх нуждаючій родині в старім краю. Отже хтоб хотів скоро спровадити свою рідню або передати грошеву поміч нехай сейчас напише до нашого банку.

ЯК ХОЧЕТЕ скоро вислати гроші до КРАЮ, то наш банк чесно Вас обслужить. Гроші виміняємо після біжучого щоденного курсу та пересилаємо до краю ТЕЛЕГРАФІЧНО, МОНЕЙ ОРДЕРОМ і БАНКОВИМ ДРЕФТОМ як найскорше і під повною ґарантією. НАШ БАНК СТОЇТЬ В ТІСНІЙ ЗВЯЗИ З ЕВРОПЕЙСКИМИ ДЕРЖАВНИМИ БАНКАМИ, тому всяка посилка єсть певна, скора і дешева. Посилаючі гроші через наш банк дістають ОФІЦІЯЛЬНЕ ПОСВІДЧЕНЯ „РЕСИТ" яко запоруку своєї посилки, та доручаєм власноручно підписи краєвої почти.

У всїх потребах пасажирських і банкових просимо звертатись особисто або листовно на адресу: 41—

HENRY C. ZARO, BANKER,
39 COOPER SQUARE, DEPT. U. V. NEW YORK, N. Y.

УКРАЇНСЬКИЙ
ПЕРЕСИЛКОВИЙ ДІМ

під упр. Гр. Дячишина і дипл. фінанс.
ПЕРЕСИЛАЄ ГРОШІ ПО ДЕННІМ КУРСІ СКОРО, СОВІСНО І БЕЗ СПЕКУЛЯЦІЇ.
Сейф посвідчень і вдоволеня костумерів.
ПРОДАЄ ШИФКАРТИ І СПРОВАДЖУЄ РОДИНИ
Гроші шліть мені order або готівкою на адресу:
EAST EUROPEAN EXCHANGE.
2234 W. CHICAGO AVE., CHICAGO, ILL.

КУРС

Гроший за 1000 польських марків
драфт $1.45
почтою 1.55

Румун. леви
драфт $13.00
почтою 14.60
пересилка 35 ц.

Курс підлягає щодня зміні.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Оголошення женитьби не приймається. — За оголошення пошукуваня платиться 10 центів за стрічку (5 слів) за одно поміщеннє, за більше разів дешевший услівний допуст. Двократне оголошеннє з 5 стрічок $1.00.—(

Павло Гайда пошукує свого товариша СЕМА ПОЗУНЦЬ, зі села Спасів, пов. Сокаль, Тов. Хочу, щоби він мене написав і подав свою адресу до: PAUL GAYDA, c/o St. Kowbasniuk, 244 Avenue A, corner 15th St., New York City. 36-7

ПОШУКУЮ совісної господині, яка би занялася домом, в віці від 24 до 30 лїт. Голосність прошу на адресу: M. T., Box 608, Lancaster, N. Y. 35-37

Пошукую ІВАНА МАНДРУКА, зятя Стефанихи Бузуляк з Угорник, коло Отинії, пов. Товмач. Його ґрунт зістав опроданий на вічно. Може ще продовольною дорогою себе ґрунт відобрати. Прошу зголоситися на адресу: GEORGE KOZACZOK, 53 Sussex St., Jersey City, N. J. 35-37

ХОЧУ КУПИТИ віддоклінерський бизнес. Хто мав би на продаж, зволить зголоситись на адресу: ONUFRY BRYGIDYR, 518 S. Scott St., South Bend, Ind. 35-36

ПОТРЕБА АГЕНТІВ до розпродування загально розголошеного „ВОВ" солодких анапитків. Великий зарібок. Голоситься або пишіть: GLENWOOD PHARMACY, Frank Meszaros, 5451 (E.) Second Avenue, Pittsburgh, Pa. 33псп

НА ПРОДАЖ ФАРМИ БІЛЬШІ І МЕНШІ, дуже добра земля; родиться всьо дуже добре, головно виноград. Доїздні условя. Хто бажає купити собі фарму, хай зголоситься до нас листовно або особисто, а непожалує. Адресувати прошу до: 33-36

W. M. ZAK i KURACH,
Real Estate Dealers,
109 Roberts Road, Dunkirk, N. Y.

ХТО ПРИШЛЕ 20 докладних адресів своїх товаришів або знайомих, той одержить Календар Хар. Мистецької Накладні з Відня, або серію карток з боїв Укр. Січових Стрільців. Проситься слати до: 34-51

STEPHEN DEMBITSKY,
All Slav Agency,
204 West 27th St., New York City.

ТРИ БУКВИ ВОВ

Тисячі вдоволених костумерів висказують: „Я солодкожу мої напитки ВОВ препаратом". ВОВ дає знаменитий запах, смак і краску Ваших напитків і подабає на рум, джін, токолі, сливовицю, бренду, кімель і грушкову бренду. 33псп—

Набудьте цїлий сет препарата ВОВ. Ціна за сет лише $1.50 (вистарчаюча на один до чотири гальони) з повним описом. Шіть сетів $6.50.

Висилайте замовленнє ще нинї враз з грішми (готівкою, моні-ордером або чеком) до:

GLENWOOD PHARMACY,
Frank Meszaros
5451 (E) SECOND AVENUE,
PITTSBURGH, PA.

НОВІ ТЕАТРАЛЬНІ КНИЖКИ

	цит.
Нещасне кохане, драма в 5. діях	.40
Живий Мертвець, жарт на 1. дію	.25
Халера, жарт на 1. дію	20
Цїнтина Аза, драма в 5. діях	50
Як вони женилися, жарт на 1. дію	25
Єврейський Розвод, драма в 5. діях	35
Трійка Пільтаїв, комедія в 5. діях	.35
Ніч під Івана Купала, драма в 5. д.	.50
За волю і кохане, пєса з сучасного життя, 5 дій	40
Страйкер, образ з робітничого життя на 1. дію	10
Дівочі Мрії, трагикомедія в 6. малюнках	50

Друкується: Маруся Богуславка.
Замовленя посилайте на адресу:

UKRAINSKA KNYHARNIA
IM. T. SHEWCHENKA,
168 E. 4th ST., NEW YORK, N. Y.
29-38

ФАРМИ НА ПРОДАЖ В СТЕЙТІ НЮ ДЖЕРЗИ.

80 акрова фарма на продаж, з всяким уладженням, з доброю хатою і будинками, всяка фармерська машинерія враз з ґазолїновим ґнажаком. Для скорої продажи властитель готов спродати враз з фармою — корови, коні, кури, качки і гуси, зі всїм збором з фарми. Добрі услівя. Із бажаючі посвоєнню пишіть в нашій мові до Ґнажаєра, Room 1928, 154 Nassau St., New York City. 30-39

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
САМУЇЛ КАУФМАН, М. Д.

спеціяліст хронічних і внутрішних недуг. 1—

Години приняття: від 9. рано до 9 вечер, в недїлї до 4. пополудни
111 E. 7th ST., NEW YORK, N. Y.

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ

спеціяліст зі старого краю. Лїчить недуги мущин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операції. Дає недужим безплатну пораду.

DR. B. HOHENBERG,
304 — 2nd AVENUE,
(межи 17. а 18. улицею)
NEW YORK, N. Y.

Години офісові: щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.
Телефон: 1882 Stuyvesant.

НЕДУГИ МУЩИН
DR. KOLER

638 PENN AVENUE,
PITTSBURGH, PA.

Говорить по українськи.

Др. Колер відбув свої студії в Росії і має 28 лїт досьвіду у лїченню мущин і голоситься особисто, почтою не лічу. Години приняття: від 9. рано до 5. веч., в недїлї від 9. до 2. полудня.

ДОКТОР ЗИНС

СПЕЦІЯЛІСТ
НЕДУГ МУЩИН І ЖЕНЩИН

Говорить по українськи.
Має 25-лїтну практику в „Ню Йорк Пост Граджуейт Госпиталї" і „Джан Гокинс Госпиталї" в Балт.

Лікарська Порада Даром.

Години: від 9. рано до 3. вечер. В недїлї від 9. рано до 4. полуд.
110 E. 16th St., New York.
між Irving Pl. & Union Sq.

КОЛИ ХОЧЕТЕ КУПИТИ ДЕШЕВЕ ОБУВЄ

тамще як у других склепах для себе і для цїлої родини, або коли їдете до Краю, не помиліть свого чоловіка, котрий Вас не опукає а обслужить добрим обувєм.

ВАСИЛЬ ГОЛДА,
ВЛАСТИТЕЛЬ,
220 — 9th Ave., New York, N. Y.
близько 23-ої улиці.

FRENCH LINE

COMPAGNIE GENERALE TRANSATLANTIQUE

Прямо з Нюйорку до Гамбурга

двошрубовий корабель
NIAGARA
ВІДІЗДЕ В ВТОРОК, 15-го МАРЦЯ
Кабіни і трета кляса.
Прислуга вигідна.

Голосились до місцевих аґентів
FRENCH LINE AGENT.

СТРИМАЙТЕ ВИПАДАННЄ ВОЛОСЯ

Кому долягає випаданнє волосся, нехай звернеться до мене. Я певнию, що здержу сю недугу протягом тижня. Прийдіть і переконайтеся. Години приняття від 10. до 1. і 3. до 9. Як Ви поза Ню Йорком, то пришлїть $1.20 почтовим переказом або марками а ми пишлемо Вам се средство. 36сс—

СОНЯ КУРМАН,
11 Ridge St., pr Грен стрїт,
New York, N. Y.

АТРІОТИЧНІ ЗАЛІПКИ ДО ЛИСТІВ

з Володимирівським золотим тризубом на синім полї в округлій формі, 1¼ цала в перекрою.

12 штук 25 цнт. марками.

До набути в:

„СВОБОДА"
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ВАСИЛЬ І МАРІЯ МУЗИКА
Українські Погребники
2231 W. Chicago Ave.

Без рижниці в котрій сторонї Шікаґо або околиці менше, як телефонуйте до МУЗИКИ а дощадять гроші. 36псп
Телефон 4252.